Til Studieutvalget og Forskningsutvalget

Fra Administrasjonen

Løypemelding

Handlingsplan for internasjonal virksomhet ved Det juridiske fakultet 2011-2013

Innledning

Handlingsplanen for internasjonal virksomhet ved Det juridiske fakultet ble vedtatt av fakultetsstyret 16. juni 2011. Høsten 2011 ble det i samarbeid mellom administrasjonen og dekanatet utarbeidet en konkret oppfølgingsplan for hvordan og når de ulike tiltakene i handlingsplanen skal iverksettes for å sikre at målene som er gitt i handlingsplanen nås innen planperiodens utløp. Det ble høsten 2011 sendt brev til de ansvarlige for oppfølgingen av de ulike tiltakene, hvor de ble gjort oppmerksom på tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen. Vi er nå omtrent halvveis i planperioden, og vi ser at de fleste av tiltakene er igangsatt etter planen. En del arbeid gjenstår.

Her følger en redegjørelse for status for handlingsplanen per utgangen av september 2012.

Internasjonalisering av utdanningstilbudet

Mål: Sikre at masterprogrammet ivaretar et internasjonalt perspektiv ved å:

- *Foreta en gjennomgang av læringsmålene for å vurdere om EU-retten, EMK-retten og andre internasjonale rettskilder har en adekvat plass i studietilbudet.*
- *Øke oppmerksomheten om de internasjonale dimensjonene som finnes i de obligatoriske kursene.*
- *Øke bruk av internasjonale gjesteforskere som et tilskudd til undervisningen i de obligatoriske emnene.*

Status: Gjennom brev til den enkelte kursansvarlige har de kursansvarlige blitt gjort oppmerksom på tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen. I følge oppfølgingsplanen skulle de tre øverste punktene også vært tatt opp på studieårsmøter våren 2012. På grunn av vakanser i studieseksjonen ble det ikke avholdt studieårsmøter våren 2012. I hvilken grad de to første punktene faktisk er fulgt opp av den enkelte kursansvarlige og har ført til endringer vites ikke.

- *Vurdere om et emne undervist på engelsk eller andre fremmedspråk bør inngå som obligatorisk del av mastergraden.*

Status: I følge oppfølgingsplanen skal dette legges frem for uttale til SU høsten 2012. Dersom SU vurderer at dette er aktuelt, vil det bli lagt frem en vedtakssak våren 2013.

- *Utrede oppretting av et nytt spesialemne som legger opp til aktiv deltagelse fra både norske og innreisende studenter.*

Status: En så for seg at et slikt emne for eksempel kunne være en videreutvikling av forelesningene «Exploring the Norwegian Legal Culture» som fra høsten 2011 har blitt tilbudt til de internasjonale studentene. SU drøftet i september 2011 et notat om erfaringene fra den første runden med disse ikke-studiepoenggivende introduksjonsforelesningene. SU ble bedt om å ta stilling til om det var ønskelig å sette i gang en prosess for å utvide forelesningstilbudet til å bli et spesialemne på 10 studiepoeng. SU var

positiv til å utvide antallet forelesningstimer noe, men ettersom SU på daværende tidspunkt ikke ønsket at det skulle settes i gang en prosess for å utvikle dette til et studiepoenggivende spesialemne, ble ideen lagt på is. Jørn Øyrehagen Sunde holder de nevnte forelesningene, og har meldt at dersom han alene skal ha kursansvar for et spesialemne som er videreutviklet fra introduksjonsforelesningene vil det på grunn av andre forpliktelser ikke være aktuelt med oppstart før i høstsemesteret 2015.

- *Utarbeide rutiner for at internasjonale forskere som kommer til fakultetet i andre ærend blir vurdert som aktuelle for å holde forelesning for studentene.*

Status: Dette er et område som enda ikke har funnet sin løsning. I følge oppfølgingsplanen er det nødvendig at det utvikles en «ryggmargsrefleks» for å vurdere om det er aktuelt med forelesning for studentene, hos alle som inviterer internasjonale forskere. Hvordan man kan oppnå dette vites pr i dag ikke. Det er også en tilbakevendende utfordring at det er lavt oppmøte på gjesteforelesninger med mindre forelesningen integreres i, eller knyttes til den vanlige undervisningen. For at forelesningen skal kunne integreres i, eller knyttes til den vanlige undervisningen er det en forutsetning at det planlegges i svært god tid.

- *Videreutvikle internasjonal uke med sikte på internasjonalt fokus også i den obligatoriske undervisningen denne uken.*

Status: I tillegg til at de kursansvarlige høsten 2012 fikk brev om tiltakene som er vedtatt i handlingsplanen, skulle dette punktet ifølge oppfølgingsplanen også tas opp på de tidligere nevnte studieårsmøtene som ikke ble avholdt våren 2012. Pr september 2012 er isteden et påminningsbrev til de kursansvarlige for emnene som har undervisning i uke 3 under utarbeiding. Flere av emnene som har undervisning i uke 3 er emner som uansett har et naturlig internasjonalt fokus.

Mål: *Styrke mottaksapparatet og integreringen av innreisende utvekslingsstudenter ved å*

- *Kartlegge vellykkede opplegg ved andre juridiske fakultet.*

Status: Det har ikke blitt gjort en systematisk kartlegging av opplegget ved andre juridiske fakultet, men den eller de som deltar på de årlige møtene i nettverkene som fakultetet er medlem av, er oppmerksom på å ta med seg gode ideer fra partneruniversitet. Etter inspirasjon fra andre universitet har de internasjonale studentene fra og med høsten 2011 blitt samlet før eksamensperioden hvert semester for å få informasjon om den praktiske gjennomføringen av eksamen. Det har også blitt holdt en samling med introduksjon til Mi side og Kark før første oppgaveinnlevering.

- *Tilrettelegge for et introduksjonskurs i norsk rett.*

Status: Fra og med høsten 2011 har professor Jørn Øyrehagen Sunde holdt introduksjonsforelesningene «Exploring the Norwegian Legal Culture» for internasjonale studenter. Forelesningene har blitt holdt hvert semester siden, og det er stort oppmøte og gode tilbakemeldinger fra de internasjonale studentene. Høsten 2011 var introduksjonskurset på to forelesninger à 2x45 minutter. De to påfølgende semestrene er tilbudet utvidet til tre forelesninger à 2x45 minutter.

- *Evaluere fadderopplegget og det sosiale programmet for innreisende studenter og vurdere mulige forbedringer.*

Status: ELSA har ansvar for fadderuken og det utenomfaglige sosiale opplegget for innreisende studenter. Administrasjonen har hatt møter med ELSA i forkant av semestrene for å fordele ansvar rundt mottaket av innreisende studenter. Fadderprogrammet for innreisende studenter fortsetter å følge programmet for de norske studentene for å integrere de innreisende så godt som mulig. Fadderne har overtatt ansvaret for omvisning på fakultetet på dag 1 av fadderprogrammet. ELSA fortsetter å være representert på informasjonsmøtet ved fakultetet. Av forbedringer som har skjedd fra 2012 kan det nevnes at det i samarbeid mellom ELSA og administrasjonen ble sendt en e-post til alle innreisende studenter før semesterstart, både for å presentere ELSA og for å minne om datoer for viktige aktiviteter de første ukene av semesteret. ELSA var dessuten representert på «A Guide to Norwegian Student Life» som er en del av

semesterstartprogrammet i regi av Studieadministrativ avdeling, og som har som mål å presentere fadderuken og hva den inneholder til innreisende studenter. Til semesterstart 2012 hadde ELSA også utarbeidet en «flyer» om fadderuken som de ønsket å distribuere til fadderbarna. Flyeren var ment som en guide til fadderuken, men etter fakultetets syn hadde den et for stort fokus på alkoholbruk, og utdeling av flyeren ble derfor stanset. Det gjenstår å evaluere fadderopplegget for høsten 2012 og å jobbe videre med ytterligere forbedringer i samarbeid med ELSA.

- *Tilrettelegge for at undervisningen i engelskspråklige spesialemner i fremtiden i større grad gis av fast ansatte ved fakultetet ved oppmuntring til økt internasjonalt undervisnings- og forskningssamarbeid og tilbud om språkopplæring.*

Status: Det er ingen konkrete resultat å melde om på dette området enda. I følge oppfølgingsplanen skal planer og muligheter for å tilby engelskspråklige spesialemner tas opp i dekanatets medarbeidersamtaler med den enkelte tilsatte.

- *Evaluere dagens spesialemneportefølje med fokus på om noen av de eksisterende emnene kan undervises på engelsk istedenfor på norsk og om det finnes emner på norsk og engelsk som er overlappende.*

Status: I følge oppfølgingsplanen skal dette inkluderes i spesialemneevalueringen som skal utføres av arbeidsgruppen som holder på med programevaluering av masterstudiet i rettsvitenskap.

Mål: *Øke andelen norske studenter på de engelskspråklige spesialemnene ved å:*

- *Integrere forelesninger fra de engelskspråklige spesialemnene i de obligatoriske emnene der dette er mulig og relevant.*

Status: I følge oppfølgingsplanen skulle dette vært tatt opp med de kursansvarlige på studieårsmøtene våren 2012. Som nevnt ble det på grunn av vakanser ikke avholdt studieårsmøter våren 2012. Det gjenstår også å identifisere aktuelle koblinger mellom obligatoriske emner og spesialemner.

- *Påse at de engelskspråklige spesialemnene blir tilfredsstillende presentert på informasjonsmøtet om 5. studieår, til tross for at de kursansvarlige ofte ikke har mulighet til å være til stede.*

Status: På informasjonsmøtet om 5. studieår høsten 2012, ble det i den generelle informasjonen lagt tydelig vekt på at det både er mulig og lurt å tilegne seg kunnskap om juridisk engelsk gjennom å velge et spesialemne som blir undervist på engelsk. Alle presentatører var på forhånd bedt om å i tillegg til å fortelle om eget emne, også trekke frem engelskspråklige emner som kunne være en heldig kombinasjon med eller alternativ til emnet de presenterte. Mange av presentatørene fulgte oppfordringen og trakk frem engelskspråklige emner. I tillegg var alle spesialemner som ikke ble presentert i løpet av dagen listet opp på baksiden av programmet slik at det gikk frem at disse også tilbys, selv om de ikke hadde egen presentasjon i løpet av dagen. Disse tiltakene vil videreføres på fremtidige informasjonsdager om 5. studieår.

Mål: *Sikre at studentene får anledning til å studere ved gode institusjoner i utlandet ved å:*

- *Kvalitetssikre utvekslingstilbudet gjennom kontinuerlig oppdatering og utvikling av avtaleporteføljen.*

Status: Dette gjøres kontinuerlig. Før hver inngåelse av nye avtaler blir det gjort en nøye vurdering av tilbudet studentene våre vil få ved det aktuelle universitetet, basert på tilgjengelig informasjon om både mottaksapparat og fagtilbud. Hver høst blir det også foretatt en gjennomgang av avtaleporteføljen med fokus på om det er aktuelt å ikke fornye noen av avtalene som går ut det neste året, sammen med en oppsummering av utviklingen som har skjedd det siste året og av hva som er under arbeid. Alle studenter blir bedt om å skrive en rapport etter endt utenlandsopphold. Rapportene leses nøye. Kritiske tilbakemeldinger blir fulgt opp i de tilfellene det anses å være nødvendig.

- *Utvide avtaleporteføljen i Tyskland til å også omfatte avtaler som åpner for at studentene våre kan komme inn på LLM-studium i for eksempel Berlin (Freie), München, Heidelberg og Freiburg.*

Status: Våren 2012 ble det signert avtale om LLM-utveksling til Universität des Saarlandes i Tyskland. Fakulteet har også i lang tid hatt en dialog med Freie Universität Berlin om mulig LLM-utveksling dit. Det gjenstår kun få spørsmål før alle detaljer er på plass, og avtale med Freie Universität antas å være nært forestående.

- *Opprette utvekslingsavtaler med universitet i særlig Kina, Singapore, USA og Canada.*

Status: Høsten 2011 ble det signert avtaler som legger til rette for studentutveksling til China University of Political Science and Law og Renmin University, begge Beijing, i tillegg til at et besøk til Fudan University Shanghai førte til at også jusstudenter nå kan utveksle gjennom den allerede eksisterende avtalen mellom UiB og Fudan.

Høsten 2011 hadde fakultetet besøk fra National University of Singapore, og drøftelser om mulig studentutvekslingsavtale fant sted. Dialogen pågår fortsatt, men på grunn av skifte av dekan for internasjonale relasjoner ved National University of Singapore er det ikke kommet til noen konklusjon enda.

En delegasjon fra fakultetet besøkte flere universitet i USA i mars 2012, og en ny USA-reise er planlagt i november 2012. Under besøket i mars 2012 var det dialog om nye utvekslingsavtaler med School of Law ved American University i Washington D.C. og ved University of Minnesota. Det har ikke kommet til konklusjoner enda. Under reisen i november 2012 tar en sikte på å innlede dialog med University of Colorado at Boulder og University of Chicago, i tillegg til å fortsette dialogen med University of Minnesota.

Det har vært samtaler med The Faculty of Law ved The University of Western Ontario ("Western Law") i Canada og en avtale med disse er nært forestående. En Canadareise der en vil innlede samtaler med flere canadiske universitet er planlagt for våren 2013.

- *Sikre god implementering av nyopprettet avtale med NRU-HSE, Russland. Herunder kartlegge finansieringsmuligheter for studenter fra Russland til Norge.*

Status: Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) lyste høsten 2011 ut midler innenfor samarbeidsprogrammet med Russland for perioden 2011-2015. Fakultetet leverte en prosjektsøknad som blant annet inkluderte stipend til studentutveksling. Søknaden ble evaluert til å være støtteverdig, men nådde ikke opp i konkurransen blant søkerne. I midten av september hadde SIU ny søknadsfrist for midler til mindre samarbeidsprosjekt som skal finne sted innen utgangen av 2013, og fakultetet har på nytt levert søknad som blant annet inkluderer studentstipend. Fakultetet har også fått invilget SPIRE-midler fra UiB for å invitere forskere fra NRU-HSE til workshopen i strafferett som fakultetet skal være vertskap for våren 2013.

- *Videreutvikle og forbedre informasjonen om utveksling på fakultetets nettsider*

Status: Det har skjedd noen forbedringer på dette området, blant annet er rapporter fra tidligere utvekslingsstudenter gjort lettere tilgjengelig ved at de legges ut i fillageret på Mi side og informasjonen om søknad om forhåndsgodkjenning og endelig godkjenning av utenlandsopphold er oppdatert og utdypet. Informasjonen om den enkelte utvekslingsavtale/det enkelte partneruniversitet har fortsatt stort forbedringspotensial. Det vil kreve et stort løft å bringe dette opp på ideelt nivå, og sette er et arbeid som det så langt ikke har vært tid til å prioritere.

Mål: *Tilrettelegge for å etablere et LLM-program ved å:*

- *Utrede alle sider rundt oppretting av LLM-program.*

Status: Ut over de utredninger som ble gjort i løpet av studieåret 2009/2010 der det blant annet ble sendt ut oppfordring til fagmiljøet om å komme med forslag til tematisk innhold for eventuelle LLM-grader, og en kartlegging av kostnader knyttet til etablering og drift av slikt studieprogram, er det ikke gjort noe under dette punktet. Styret konkluderte i 2009 med at etablering av et eller flere LLM-program avhenger av ressurssituasjonen ved fakultetet, og at det er en forutsetning for oppretting at både personalsituasjonen og den økonomiske situasjonen tillater det. Det vil ikke bli gjort nærmere utredninger før dekanatet eller fakultetsstyret gir signal om at ressurssituasjonen tillater oppretting av LLM-program.

Mål: *Styrke internasjonaliseringen i ph.d.-programmet ved å:*

- *Etablere flere samarbeidsavtaler som inkluderer utveksling på ph.d.-nivå. (dekan og administrasjonen)*

Status: Så langt i planperioden er ph.d.-nivået inkludert i de nye samarbeidsavtalene som er inngått med de to tidligere nevnte universitetene i Beijing. I tillegg har utveksling på ph.d.-nivå også vært drøftet i de innledende samtalene som er holdt med amerikanske universitet våren 2012.

- *Videreutvikling av det nordiske samarbeidet innen forskerutdanningen. (forskerskoleleder og visedekan)*

Status: Samarbeidet med de andre nordiske doktorgradsgivende institusjonene innen juss er videreført fra 2011. Fakultetet, ved leder for ph.d.-programmet (og forskningsdekan?), har vært representert på møtene som har vært avholdt her, senest i september 2012. En felles nettside for annonsering av ph.d.-kurs er nå aktiv, koordinert av Uppsala Universitet.

- *Klargjøre i oppstartsamtale at det er et veilederansvar å motivere til og å legge til rette for utenlandsopphold som innebærer kontakt med utenlandske forskningsmiljø. (forskerskoleleder)*

Status: Dette er inkorporert i opplegget for oppstartsamtalen fra og med høstsemesteret 2011

- *Fokusere på verdien av utenlandsopphold i ph.d.-kandidatens medarbeidersamtale.*

Status: Dette er inkorporert i opplegget for medarbeidersamtalen fra og med høstsemesteret 2011

- *Utarbeide evalueringskriterier for godskriving av deltakelse på språkkurs i den nye forskerskolen. (FU).*

Status: Et forslag til retningslinjer forventes lagt frem for FU innen utgangen av 2012.

- *Utarbeide oversikter over hvor det finnes tilfredsstillende engelskspråklig undervisning for internasjonale ph.d.-kandidater som er tatt opp på ph.d.-programmet i rettsvitenskap.*

Status: Sett i sammenheng med opprettelsen av den nye nettressursen for forskerutdanningskurs bør det nå bli lettere å orientere seg i kurstilbudet. I tillegg bør arbeidet med å utarbeide oversikter fortsette, gjerne i løpet av høstsemesteret 2012, ettersom man da må sikre et tilfredsstillende alternativ for Grunnlinjen for fakultetets engelskspråklige stipendiater.

Internasjonalisering av forskning

Mål: *Øke muligheten for den enkelte til å delta i den internasjonale rettsvitenskapelige debatten ved å:*

- *Kartlegge eksisterende samarbeid med nordiske land og finne ut hvor samarbeidet bør styrkes.*
- *Kartlegge finansieringskilder for avholdelse av nordiske seminar.*
- *Ta initiativ til å etablere nordiske nettverk innenfor rettsområder som ikke har slikt forum for arbeidspresentasjoner.*

Status: Tiltakene over er ikke iverksatt pr september 2012. Det er planer om å holde et forskergruppeledermøte i løpet av høsten 2012 der en vil drøfte punktene over.

- *Kartlegge hvilke universitet en ønsker forskningssamarbeid med innenfor strategiplanens satsingsområder. Bidra til dette gjennom nye avtaler om studentutveksling der dette er mulig.*

Status: Innenfor strafferett er det opprettet kontakt med Robina Institute ved University of Minnesota, og en avtale er under utvikling. I tillegg er samarbeidsavtalen som er inngått med Renmin University i Beijing særlig relevant for strafferettsmiljøet ettersom juridisk fakultet ved Renmin University har et senter for fremragende forskning innenfor strafferett. Kontakten med Renmin University er svært relevant også for satsingsområdet konkurranserett.

Deltagelsen i prosjektet Nordic Restatement of Contract Law er sentralt når det gjelder internasjonalt forskningssamarbeid innenfor formuerett.

- *Avsette midler til reiser og legge sterkere føringer på prioritering av søknader. Søknader om reisestøtte til reiser som bidrar til nettverk for flere enn én enkelt forsker skal prioriteres. Videre skal søknader om støtte til opphold av lengre varighet prioriteres fremfor søknader om støtte til opphold av kortere varighet.*

Status: Tiltaket er iverksatt, men det har så langt ikke vært nødvendig å foreta harde prioriteringer mellom søknader om reisestøtte.

- *Legge til rette for at flere benytter seg av Erasmus Staff Mobility ved at det informeres mer aktivt om mulighetene for kortere utenlandsopphold for vitenskapelig tilsatte gjennom Erasmus Teaching Mobility.*

Status: Det sendes ut melding via Fakultetsnytt i forkant av de halvårlige søknadsfristene for midler til Erasmus lærerutveksling. Før søknadsfristen vår 2012 er det også fattet en dekanbeslutning som klargjør hvilke grupper ansattte som tilbys erasmusutveksling og på hvilke premisser. Denne sendes ut sammen med melding i Fakultetsnytt. Det er også lagt til informasjon om muligheten for utenlandsopphold gjennom erasmus på nettsiden med oversikt over eksterne finansieringskilder. Så langt i handlingsplanperioden er det én vitenskapelig tilsatt som har benyttet seg av tilbudet om erasmusutveksling. En av årsakene til at det ikke er høyere interesse for denne ordningen er trolig at reiseønsker og reisebehov så langt har kunnet realiseres gjennom tildeling av ordinær reisestøtte.

Mål: *Stimulere til å invitere internasjonale vitenskapelige gjester ved å:*

- *Avsette midler til invitasjon av internasjonale vitenskapelige gjester.*
- *Tilrettelegge for at forskergruppelederne kan invitere internasjonale kapasiteter gjennom prioritering av små driftsmidler til slike søknader.*

Status: Disse tiltakene er iverksatt gjennom utdeling av små driftsmidler.

- *Videreutvikle rutinene for mottak av internasjonale vitenskapelige gjester, slik at disse ivaretar alle sider ved gjestens faglige og sosiale behov.*

Status: Rutinene for mottak av internasjonale vitenskapelige gjester er videreutviklet. Det gjenstår fortsatt noe før det kan sies at alle sosiale behov ivaretas.

- *Vurdere muligheten for at vitenskapelige gjester kan få tjene som undervisningsressurs i det obligatoriske studiet.*

Status: Forskningsdekanen vurderer dette fortløpende, men det er vanskelig å få til i praksis dersom det ikke planlegges i svært god tid. Gjesteforskere har blitt brukt i undervisningen i noen få tilfeller i 2012.

Mål: *Styrke språkkompetansen til ansatte ved å:*

- *Implementere JUSISP-prosjektet "Tilrettelegging og kvalitetssikring av internasjonalisering av juridisk forskning" på en god måte, herunder utvikling av rutiner for hvordan internasjonale stipendiaters språklige tilleggskompetanse kan benyttes som del av arbeidsplikten, for eksempel til språkvask og annen støtte i forbindelse med publisering i internasjonale publiseringskanaler.*

Status: Håndbok om hvordan man går frem for å få publisert i ulike kanaler er under utarbeiding. I tillegg er en spørreundersøkelse om publisering og publiseringskanaler under utarbeiding i samarbeid med biblioteket. Rutiner for bruk av internasjonale stipendiaters språklige tilleggskompetanse som del av arbeidsplikten er ikke utviklet enda, blant annet fordi tidsplanen for pliktarbeidet til stipendiatene som for tiden er aktuelle, kommer senere i stipendiatperioden.

- *Tilby språkkurs både for administrativt og vitenskapelig ansatte, både UiB-interne kurs og eksterne kurs.*

Status: Informasjon om UiBs tilbud om engelskkurs formidles jevnlig gjennom Fakultetsnytt. I tillegg har det blitt organisert språkopplæring i norsk for tre utenlandske vitenskapelige medarbeidere, lokalt ved fakultetet. Dette ble gjennomført ved hjelp av universitetslektor/stipendiat fra Humanistisk fakultet. Opplæringstilbudet var målrettet og relevant, og anses som svært vellykket.

- *Undersøke om noen av våre britiske samarbeidspartnere har engelskkurs som vi kan gjøre avtale om at våre ansatte kan få benytte.*
- *Legge til rette for at flere administrativt ansatte benytter seg av Erasmus Staff Mobility ved at det utarbeides ferdige opplegg for språkopplæring gjennom Erasmus Training Mobility.*

Status: Fakultetet har forespurt University of Aberdeen om de har mulighet til å tilby engelskkurs. Språksenteret ved University of Aberdeen var positive til dette, og den første gruppen ansatte (fire personer) gjennomførte en ukes intensivt språkkurs i Aberdeen i juni 2012. En ny gruppe (syv personer) drar til Aberdeen i midten av oktober 2012. Disse første to gruppene har bestått av administrativt ansatte. Basert på erfaringene fra de første rundene med språkkurs vil en vurdere om dette er et tilbud en vil videreføre for fremtiden, og eventuelt også tilby til vitenskapelig ansatte. Det er søkt om Erasmus Staff Mobility midler til delvis dekking av kostnadene ved språkkurset i både juni og oktober.